

Miroslav Pelikan

VRPCA

V R P C A

Samo da vrpcu ne izgubim. Okreneš se iznenada, naglo, čuo si nešto nejasno a to je uvijek prijatnija i ona samo sleti s rukava, spuzne kao zmija i skriva se u prepletu niskog raslinja iznad blatne zemlje.

Ne moraš se ni okrenuti, popusti jednostavno konac i nema je.

Pipka po žutoj vrpci ili je čvrsto steže, na svome rukavu zelene bluže, naoružani mladić Leo Marek u vojničkoj odori, misleći sa strahom kako bi bilo kobno, naći se na nekom dalekom terenu bez prave, prepoznatljive oznake, usred bojišta.

I što onda?

Dokaži da pripadaš zelenim kaputima. Kaput imaš ali vrpcu nemaš. Kaput si lako mogao s nekoga ukočenog skinuti i pritajiti se u tuđim redovima.

A vrpca, gdje ti je vrpca?

Nju nisi uzeo kada si skinuo kaput s onoga jadrnika? Ne, naravno da nisi. Važan ti je bio samo kaput a ne vrpca, a vrpca, jedino vrpca dokazuje i potvrđuje tvoju pripadnost. Marek saginje glavu i promatra širom otvorenih očiju dva centimetra široku žutu vrpcu koja se nekako mazno ovila oko njegove desne ruke. Osvrće se i broji nebrojene žute vrpce kako lepršaju, možda se žele otkinuti, osloboditi i odletjeti sa zelenih rukava, pomišlja Marek i usredotočuje se na svoju žutu vrpcu koja miruje, posve je nepomična.

Postrojba se polako postrojava, poneki ne znaju gdje im je mjesto, no već nečija gruba ruka uvlači ih u njihovu prazninu.

Oružje zveckaja, pritežu se remeni, popravljaja se oprema kako bi izdržala sve napore i nedaće što predstoje.

Pojavljuje se zapovjednik okružen svitom niže rangiranih časnika. Svi su u istim jednostavnim odorama sa žutim vrpcama, tek oznaka čina na prsima ih razlikuje.

Zapovjednik je ozbiljan muškarac srednjih godina, s ponekom sjedinom, uspravan, visok.

Promatra pažljivo svoju postrojbu, svi osjećaju kako njegov pogled klizi preko njihovih lica, s jednog na drugo.

Oni znaju kako ih zapovjednikov pogled posve razgolićuje i oni se ukazuju pred njim sa svim svojim manama i nedostacima, s kvarnim mislima i pritajenim strahovima.

Napokon progovara, od početka vrlo glasno ali polako, svaka riječ odjekuje poput udara čekića po kamenu.

-Vi dobro znate što se danas od nas očekuje. Moramo do noći prijeći preko rijeke i učvrstiti naše položaje na drugoj strani.

Pratite svoje zapovjednike. Svaka zapovijed je izvršna. Pazite na vrpce, izvana se samo po njima razlikujemo od onih na suprotnoj strani. Krenite.

Narednici vješto odvajaju vodove iz postrojbe, slijedeći jedan drugoga u dugoj koloni zelenih tvoreći vijugavu zmiju koja gmiže u susret svojoj sudbini na obali nevelike rijeke.

Marek korača u koloni, ponekad podigne glavu prema svijetlo plavom nebu, ne znajući što bi očekivao da vidi, te opaža poneki, rijetki blijedi oblačić na plavilu i čini mu se lijep, izvanredno lijep na tihom nebu. Za manje od sata cijela je postrojba precizno raspoređena na polaznom položaju. Narednici obilaze vojnike, kratko razgovaraju s nekima od njih, tapšu ih po ramenima i široko se osmjehuju. Druge pak oštro upozoravaju na dio opreme koji nije u redu. Upozoreni brže bolje popravljaju opći dojam, pamteći vjerojatno za cijeli život narednikovu misao, kako mu baš to može spasiti život, tamo, na drugoj strani rijeke. Marekova oprema je u redu, narednik samo prolazi, klimnuvši mu glavom. Znam, znam, ohrabruje me, vidi kako drhtim, znam, hrabri me narednik. Marek ubrzo opaža kako se prednji redovi njegove postrojbe lagane izvlače i kreću prema nedalekoj rijeci, sporo i oprezno kao sjene preko ničije zemlje. Gladi Marek svoju žutu vrpcu i pomišlja kako će je, kada ovo sve svrši, uramiti i staviti

ispod stakla i postaviti je na sredinu zida kao sliku kako bi ga zauvijek podsjećala na ove dane.

Ni sam ne zna kako je i kada krenuo. Instinktivno je slijedio svoje suborce i zakoračio s njima prema rijeci, iznad koje se lagano uzdizala maglica, tek rijetko isparenje.

Kome će pomoći a kome će odmoći, tek će se vidjeti, već večeras, teško dišući zaključuje Marek.

U tom je trenutku par signalnih raketa zasjalo je iznad rijeke a zatim njih još nekoliko ponad obale na kojoj se već formirala gusta masa zelenih kaputa iščekujući zapovijed.

Rijeka nije duboka, može se lagano pregaziti, no proći kroz gustu kišu metaka i minobacačkih projektila već je nešto sasvim drugo, svi znaju.

Čim je prvi Marekov suborac zagazio u hladnu vodu plitke rijeke, zaroktale su brojne cijevi s druge strane i obasjale cijeli prostor između dvije obale.

Vojnici su hitro ulazili u vodu, borili se sa strujom, lelujali, nisu išli posve ravno, nadajući se kako će ih meci promašiti i dolazili do sredine toka gdje ih je zgusnuta minobacačka vatra dizala u zrak i onako raskrvavljene prepuštala rijeci.

Marek je ugazio u vodu, osjećajući neprijatnu hladnoću, no nekako ne mareći mnogo za one s druge strane, koji su u međuvremenu pojačali vatru.

Marek je pri prvom susretu s mrtvim tijelom koje je doplutalo do njega, zadrhtao, no srećom nije vidio lice, ono je bilo u vodi. Samo ga je odgurnuo i nastavio.

Između pucnjeva i eksplozija jasno je čuo narednikove naloge.

Podigao je glavu i ugledao prve zelene kapute kako uzvraćaju vatru.

Naprezao je, činilo mu se, zadnje atome snage kako bi pregazio rijeku koja se čvrsto ovijala oko njegovih klecavih nogu, no nije svejedno popuštao, dizao ih je i koračao, ponekad samo provjeravajući kratkim pogledom je li žuta vrpca i dalje na istom, pravom mjestu.

Napokon, osjetio je sve manje vode pod sobom, na obali je.

Legao je sa svojom skupinom neposredno pored rijeke i počeo pucati prema uzvišenju. Uspio je Marek nekim čudom prepuzati još nekoliko metara i zauzeo položaj iza oborenog debla. Uskoro su mu se pridružila gotovo cijela skupina s narednikom. Od trideset nema ih osam.

-Ne mora biti da su svi poginuli, neke je sigurno povukla i rijeka. Izaći će na obalu malo dalje, siguran sam, uvjerava narednik svoje ljude.

Pucnjava ne jenjava, eksplozije ritmično odjekuju, tamna se masa slijeva u rijeku no obrana ne popušta.

Marek tek malo podiže glavu tek toliko da bi provirio iznad debla, i unatoč sumraku opaža kako su prednji položaji njegove postrojbe tek pedesetak metara od njega, rijeka je njihova no obala im je tanka.

Mrak je sve gušći, pucnji rasvjetljuju sve rjeđe tminu, eksplozija nema, zatim tek poneki prasak i iznova tama i muk.

Užasna tišina mraka, nekima se čini kako rijeka huči, buja i raste, preplavit će obje obale i sve ih povući u propast.

Sekunde otkucavaju sporije od minuta, ponekima i dulje.

Marek osjeća mokrinu i hladnoću odore, jedino cipele nisu promočile.

-Studeno je, mrmlja narednik nepomično ležeći pored Mareka.

-Što ćemo naredniče?, šapće Marek.

-Zapovijed, samo zapovijed sikće narednik.

-Hm, čudi se Marek.

-Šuti i legni, kada budemo morali krenuti, krenuti ćemo, budi bez brige Marek, ovo ne prolazi bez nas. I šuti. Odmori se. Cijela je noć pred nama, nadam se mirna, spokojna.

-U redu gospodine naredniče.

Marek gleda u tamu neba i misli s blagim osjećajem sreće, dobro je baš ovako, dobra je ova prokleta tmina.

Osjeća umor u nogama, iscrpila ga je rijeka, iskidala mu je sve mišiće, da je bila šira teško bi je pregazio.

Mutno jutro ih zatječe na istom mjestu, leže u blatu, meškolje se, ali se nitko ne pridiže, narednici ih upozoravaju na osamljene strijelce koji vrebaju u gustišu.

Marek promatra svoje suborce, ukaljani blatom, ponegdje zasvjetluca žuti tračak, kao uprljana sunčeva zraka, smješka se. Opipava i gleda svoj žuti ovitak, skoro je čist, gotovo bez mrlje.

Začuju se pucnji.

-Tko puca? Promrsi narednik.

-Ne znam, zbunjeno će mladić iza Mareka.

-To sigurno nešto naši pokušavaju, junače se bez veze, tiho će i ljutito narednik.

I opet tišina, tek poneki zvuk udaljenog pucnja.

Negdje oko podneva, do Marekova narednika stiže zapovijed, njihova se skupina mora oprezno izvući i krenuti čim brže prema lijevom boku, radi osiguranja. Narednik ih prebrojava, svakome daje pojedinačne naredbe.

Vojnici, jedan po jedan, izmigolje sa strahom iza debla, pužu preko blata, prema zaklonu.

Zadnji je narednik napustio sigurnost komadića zemlje iza debla, no čim se je tek malo odmaknuo, precizan hitac zakovao ga je u blatu.

Marek želi ustati i potrčati vidjevši narednikovu sudbinu.

To i žele, puži, puži Marek, drži se nisko, puži Marek.

Uskoro je bio sa svojom jedva prepoznatljivom skupinom, posve su bili umazani blatom.

Na lijevom boku pustoš, presamićena tijela, tek poneko živ. Minobacačka vatra raznijela je nekoliko ukopanih vodova. Novodošli zauzimaju položaje kako im jedan od preživjelih dočasnika pokazuje, zbunjeni su i uplašeni.

Marek se pokušava prisjetiti imena ustrijeljenog narednika. Ne zna. Je li ga uopće i znao? Samo jedan metak i gotovo je. Odmahuje Marek glavom i čudi se ovom suludom svijetu.

Poslijepodne odmiče nekako ipak brže nego jučerašnji dan i večer i već se polako mračí. Marek gleda ljude koji ga okružuju, jedu, pričaju, eno, ona dvojica se i šale. Ne, on nije gladan, dosta mu je i vode, okreće se i promatra nešto u daljini. Tamo su oni i čekaju njihov neoprezni korak.

I opet zapovijed. Postignuto je neko primirje, koje po redu? Moraju se vratiti, natrag, preko rijeke. Polako se u čudu dižu, postrojavaju se i silaze.

Marek iznova gladi svoju žutu vrpcu i pita se, je li mi uopće trebala?.

II

Koliko je već prošlo vremena kada sam po prvi put ovio tanku žutu vrpcu oko svoga rukava. Misli Marek s mukom i ne može se dosjetiti. Žuljaju ga nove visoke cipele, dobre su i nepromočive, ali samo da su broj veće, pa i pola broja bi bilo dovoljno, ne osjeća mali prst na desnoj nozi, toliko ga stiskaju, onako krvnički.

Stvarno, trebao sam i odoru promijeniti, no nisam. Što sam sve s njom prošao čovječe i sada da je mijenjam a sve sam s njom izdržao a i traku neću mijenjati, ostali smo stalno žuti, već je i pravu boju izgubila ali niti nju neću zamijeniti, koliko je puta samo bila ovijena oko ruke, kud ja, tud i ona, uvijek zajedno.

Dobro, zakvačilo me je dva puta, dublje okrnulo, malo krvi i zašiju te, onako na položaju. Ovi te tvoji krpaju a ti gledaš nebo i brojiš oblačke.

Da, Marek, gospodine naredniče Marek, čekaj po činu ću znati, više je od dvije godine otkako sam pregazio onu malu rijeku.

Budeš u postrojbi, pa te malo pošalju doma a ti se vratiš prije reda jer zapravo si ovdje doma.

Stvarno, što je s tim životom, tamo vani? Izgleda mi svaki put kada se zakratko vratim, kako je tamo vani, sve gore i gore, oni kao da imaju neke samo svoje nevolje a mi ovdje neke opet samo svoje brige.

Pokušava se Marek prisjetiti i lica koja su preživjela prelazak preko rijeke. Oni koji su je ostavili za sobom sada su većinom u drugim postrojbama i vode svoje skupine, izvježbane i dobre dečke.

Nakon te rijeke, Marek je svakim danom, činilo mu se kako se to skoro može i izmjeriti na dnevnoj bazi, sve snažnije osjećao, jasnije vidio kako se njegov um mijenja i prerasta u odlučnog muškarca. U ove dvije godine izgubio je suviše kilograme, tijelo mu je očvrsnulo, rijetko

uopće primjećuje pojavu studeni, topline, žeđi.

Zapravo, volio je da ga njegova skupina zove Opaki, uostalom tako su ga i drugi narednici nazivali. Što sve rat ne učini od sramežljivog dječaka. Čovjeka, čovjeka, mrmlja Marek, samo čovjeka.

Dobri su ovi njegovi, ponekad pucaju bez veze, kažu, došlo im je i ne mogu se usprotiviti tom htijenju što navire.

On ih gleda u čudu, ali ne kažnjava ih, treba mu svaki čovjek. Oni se smiju i ne razumiju njegovo čuđenje. Marek zna kada prođu dvije, tri guste akcije, to ih prolazi, kao da nikad nije postojalo. Odrastaju i prema svakom metku odnose se s respektom. Zatekla ga je odluka viših časnika. Njegova skupina ide na duži odmor. Situacija na ratištu je stabilna a i oni drugi liječe svoje rane, kaže mu pukovnik.

Baš se nije veselio tom iznenadnom povratku. Oni, tamo u gradu žive svoje živote, nekako neprekinute a on je iz toga života uskočio u ovaj kovitlac i ne shvaća i ne čuje dobro te ostavljene glasove i geste.

Autobus je brzo dovezao skupinu u grad i za čas su se razišli.

Marek je polako koračao prema svome domu, osjećajući znatiželjne poglede prolaznika.

Njegova izbijeljena odora svima je govorila, evo veterana građani, evo Mareka, gospodina narednika, evo ide Opaki.

Nije se baš ugodno osjećao u civilnoj odjeći. Prošetao je gradom, obilazio poznata mjesta iz prošloga života.

Prepoznavao je neke, popio je s njima nekoliko piva. Navaljivali su na njega, neka im priča kako je na bojištu. On je samo odmahivao rukom i govorio, nije još gotovo. Susretao je znance koji su bili u drugim postrojbama. Izmijenili bi nekoliko riječi i razilazili se.

I tada, sasvim nepotrebno i nelogično, susreo se, licem u lice, s Ivanom, crnokosom djevojkom s kojom se intenzivno družio prije rata, još od vremena studija, čak su ponekad i pričali, pomalo maštajući o mogućnostima zajedničkog života.

No, s početkom rata, njihova je veza ozbiljno počela trpjeti i zapravo, činilo mu se tada kako je on odlučio, valja prekinuti i pustiti Ivanu na miru jer tko zna što mu se može dogoditi a svatko ima pravo činiti što ga je volja u svom životu.

Ne, on je nije prestao voljeti, nije bilo dana ili noći da nije pomislio na nju, na vrijeme provedeno s njom ili zamišljajući trenutke koji su se mogli dogoditi.

Zastao je ispred nje i u tom trenu shvatio kako je ova mlada žena jedina spona sa starim svijetom u koji će se morati jednom vratiti.

Kratko su razgovarali, uljudno, ali, nekako na distanci. Ivana je okrenula novu stranicu u svome životu, tako mu je rekla i nježno se osmjehnula.

-Ti si, vidim, dobro. Imaš i čin.

-Da, narednik. Dobro sam, dobro.

-To mi je drago čuti. Idem. Čuvaj se.

Ostao je bez riječi, ukopan, nasred pločnika, ne imajući snage za najjednostavniji pokret kako bi se domogao sigurnog zaklona.

Iste se večeri vratio u postrojbu, unatoč preklinjanjima majke.

Odmah je preuzeo dužnost u stožeru, dok se mu se skupina ne vrati.

Prošla je gotovo godina dana otkada je Marek zadnji puta vidio Ivanu. Nedavno je čuo da se udala. Bolna tuga razdirala ga je danima. Nastojao je ne misliti na tu groznu činjenicu kako je ostao bez budućnosti, vježbajući svoju skupinu strogo i bez milosti. Skupina je išla kroz raznolike akcije, s relativno prihvatljivim gubicima u odnosu na druge.

Napokon je i rat završio. Marek je razvojačen i uz odličja vraćen tamo odakle je i došao.

Još je bio u odori dok ih je kamion vozio u grad. Svi su bili veseli, razumljivo, odradili su svoje i sad sa idu kao junaci doma.

Marek se naslonio na klupu, stežući u ruci zarolanu žutu vrpcu s prve akcije i panično, grozničavo razmišljao što će biti s njim?

Gdje će se zaposliti? Majka mu je umrla, barem ima stan, no od čega će živjeti ako ne nađe posao, vojska će mu nešto davati ali dokle? Kako će se uklopiti u taj davni svijet?

-Ma daj, uzmi malo Marek, nutka ga konjakom Matić, već vidno pijan.

-Ne mogu, hvala.

-Ma daj naredniče. Što bi mi bez tebe?

-Hvala ti, ne.

Matić se naginje prema Mareku i puška klizne. Matić je pokušava uhvatiti, odjekne pucanj.

Posred Marekovih prsa krvava mrlja.

-Naredniče, naredniče, urla Matić gledajući mrtvog Mareka kome iz otvorene šake spuzne žuta vrpca.

III

Nakon više tjedana od susreta s Leom, svojim ali sada već bivšim dugogodišnjim mladićem, Ivana je s mukom prihvatila misao kako se on užasno promijenio, od onog romantičnog mladog čovjeka, pjesnika, nije gotovo ostalo ništa, tek prepoznatljivo tijelo u pohabanoj odori, s nekim čudnim, činilo joj se i prijetećim pogledom.

Kratko su razgovarali, on je prozborio tek nekoliko riječi i samo je netremice fiksirao, ravno ponirući kroz njezine tamne oči u srž njezine nutrine, ostavljajući iza pogleda pustoš u Ivaninoj izmučenoj duši jer znala je, ne bi danas ovako razgovarali, za sve je bio kriv rat i on, Leo, ne bi bio ovakav, bio bi onaj stari Leo, na koga se uvijek mogla osloniti..

Ispočetka, uopće nije razmišljala o tom posve slučajnom susretu, nakon glupog

raspleta s Leom u vremenima kada je doista hrabro okrenula novu stranicu u svom životu i vezala se za solidnu, neopterećenu osobu, inženjera Filipa Mraka, živahnog čovjeka, zaljubljenog u tenis, s kratkotrajnim neuspjelim brakom iza sebe.

Koliko je rat donosio mnogima bol i suze, nekima je otvarao nesmetani put do roga izobilja, a jedan, baš od tih sretnika, bio je i Filip Mrak, vlasnik nedavno osnovane privatne tvrtke, koja se većinom bavila opskrbom sve veće vojske, nekim nevažnim stvarima ali bez kojih niti jedna sila ne može, a to su čarape.

Zahvaljujući nizu profesionalnih poznanstava i preciznim, obostrano korisnim dogovorima, Mrak je dosljedno ispunjavao obaveze iz sve većih narudžbi, više no zadovoljan potpisanim ugovorima.

U njegov se uspješni poduzetnički život neočekivano dobro uklopila Ivana, očaravajućom ljepotom i odmjerenim ponašanjem. Doista sam pravi sretnik, pomalo se hvalisao između teniskih mečeva Filip Mrak.

Nakon godinu dana Ivana je pristala postati suprugom Filipa Mraka.

Posao je doista cvao, Mrak je već s ozbiljnim teškoćama ispunjavao na vrijeme sve preuzete obaveze, no stizao je, investirao je u novu proizvodnju i isplatilo mu se.

Četiri godine Mrak je vrijedno proizvodio čarape i mediji su ga jednoglasno zvali Kralj čarapa.

Ne, on se nije ljutio na taj podrugljivi ton, bio je duboko svjestan, dok su drugi ratovali on se bogatio, no takav je život, pravdao se sam sebi.

No, s Ivanom nije išlo kako valja. Ne, ništa joj nije mogao prigovoriti, no jasno je osjećao njezinu sve izraženiju hladnoću, a posebice kada je čula da je onaj Marek, narednik, nesretno stradao zadnji dan rata. Filip Mrak je znao za dugogodišnju priču o Ivani i Leu, Lea koga više nema, no što se tu može, da je prihvatio gutljaj sada bi bio živ i lamatao bi se ulicama u potrazi za starim identitetom.

Jednom, podstaknut njezinom neopisivom hladnoćom i odbijanjem, Mrak je prekopao

po svim Ivaninim ormarima i ladicama i osim skupocjene robe i finih cipela, pronašao je samo nešto neobično, tanku, žutu, prljavu vrpca.

Odmah se dosjetio, takve je trake nosila vojska radi prepoznavanja.

Te večeri, pomalo osorno, upitao ju je.

-Što ovaj zmazani komad radi u tvojoj garderobi ?i pokazao joj žutu vrpca.

-Hm, Filipe, to je vidiš jedini dokaz da sam živjela i prije.

-Čija je to traka?, bjesnio je Mrak.

-Pripadala je pjesniku Leu Mareku ili naredniku Opakom, toliko je samo ostalo iza njega.

-Samo toliko, zbunjeno će Mrak.

-Da, samo toliko, naša ljubav, rat, pohabana odora i ova vrpca.

-Odakle ti?

-Jednom sam posjetila njegovog bolesnog oca u Domu za nemoćne.

-I?

-Pitala sam njegovog oca što je ostalo od Lea? Slegnuo je ramenima i pokazao na mali ormar. Unutra je bila stara, pohabana

odora sa žutom vrpcom njegovog mrtvog sina. Rekao mi je, odoru ostavi meni, vrpцу uzmi, mislim da je taj komad tkanine nekako najviše volio, poštvovao na svoj način. Ta žuta vrpca, stara i iskidana najbolje opisuje moga sina, ona je presjekla njegov život na dva dijela.

-I ti si je uzela?

-Da, uzela sam je.

-Oprosti, nije li glupo da komadić tkanine simbolizira čitav jedan život?

-Ne Filipe, ne. Ona i jest cijeli njegov život jer je samo ona preostala od svega kao činjenica, kao stvarnost, ostalo su sjećanja. Filip obzirno stavlja žutu vrpću u raširene ruke svoje supruge Ivane i odlazi na tenis. Ivana odlazi u svoju sobu i sprema nered što je ostao iza divljačkog istraživanja Filipa Mraka. Vrpću stavlja na stol i pomišlja kako bi je mogla uramiti i staviti na zid, smije se, zadovoljna je s idejom i Leu bi se to svidjelo.

IV

Inženjer Filip Mrak, istaknuti poduzetnik, vlasnik barem dvije tekstilne tvornice i nekoliko manjih pogona, ovih je dana došao u samo središte zanimanja vodećih medija. Naime, Mrak je polako i strpljivo gradio svoje malo carstvo, udarajući mu uspješne temelje u ratu, prije više od deset godina, surađujući vrlo blisko s vojskom prodajući čarape, da bi s vremenom u miru vrlo uspješno širio svoje trgovinske kontakte poslujući manje-više korektno, praktično bez i jednog prigovora, sve dok nije nedavno pukla afera o godinama neplaćanom porezu, Naime, Mrak je bio oduvijek okružen vrhunskim ekonomistima a država uglavnom zauzeta ozbiljnijim problemima, od rata do obnove, tako da je Mrak prikazivao svoju dobit na način kako je njemu najbolje odgovaralo.

Kako je vrijeme protjecalo a stari kadrovi po malo odlazili u arhivu, pojava mladih nije iznenađivala, no zbunjivalo je njihovo kopanje po prošlim godinama i istraživanje raznoraznih prekršaja, zloupotreba.

Tako je i Filip Mrak dospio najprije na naslovnice zbog neplaćenog poreza u proteklom razdoblju. Riječ je bila o svoti koja je doista djelovala impresivno.

Mrak je angažirao najbolje odvjetnike, no, iako dugotrajan i često mučan, proces je iznjedrio dugogodišnju kaznu zatvora.

Jedanaest godina. Jedanaest godina zatvora za Filipa Mraka uz obvezu plaćanja utajenog poreza.

Država se napokon trgnula, mediji su isticali.

Mrak je morao rasprodati sve pogone, osim onog prvog, malog, od koga je sve i krenulo, kako bi namirio prispjele dugove i odvjetnike koji su mu obećali kako sigurno izlazi već za koju godinu.

Poslušno je otišao na odsluženje kazne u KPD Stijena, znajući kako više ništa ne može učiniti.

Nije bio nimalo zabrinut za svoju suprugu Ivanu, ona ionako odavno nije marila za njega, niti ju je iznenadila kazna.

U međuvremenu se Ivana vratila u naslijeđeni roditeljski stan, bez posla i bez novca.

Uostalom, što me briga, mislio je Mrak dok su ga vodili kroz slabo osvijetljene hodnike kaznionice.

Ispred metalnih vrata ćelije 113, iznenada se prisjetio običaja nakon tenisa, najpoželjnije žene uz fini pjenušac, ha, ha, ha, to su bili dani i nije mi žao što me sada ovako grubo guraju u smrdljivu rupu s malim rešetkastim prozorom.

No, ipak država nije zaboravila sve usluge koje joj je učinio Filip Mrak, bio je sam u ćeliji, sam i siguran.

I dane i tjedne u strogo čuванom zatvoru pobijao je i razbijao svježim sjećanjima na tijela po kojima je bez ikakva obzira plazio, opijen mirisima finih pića, u luksuznim apartmanima ili za volanom sportskog automobila.

Vjerovao je kako mu zatvor ne može nikako nauditi jer on se okružio čvrstom aurom sjećanja, na protekla vremena u kojima je on bio ključna, prva i često jedina bitna figura.

Tek nakon tri mjeseca, više formalno, posjetila ga je supruga Ivana, obavješćujući ga kako je pokrenula brakorazvodnu parnicu, nije željela tako nešto učiniti preko odvjetnika, govori mu stoga u lice.

Filip Mrak bez posebnih sentimentata sluša zlude Ivanine riječi, gotovo je ne prepoznaje, tko je ova žena?

Vraća se u ćeliju 113 u oblacima sjećanja, sretan i skriven u samom središtu osobnog univerzuma.

Za vrijeme šetnje po zatvorskom krugu Mrak je opazio kako ga neskriveno promatra omanji čovjek i sve mu je nekako bliže.

-He, hej, ti si Mrak, Filip Mrak?

-Da, ja sam Mrak, a ti?

-Mrak, Mrak, ja sam Matić.

-Koji Matić, uzrujano će Mrak.

-Ja sam onaj Matić koji je usmrtio svoga narednika.

-Narednika?

-Narednika Opakog, Mrak, narednika Lea Mareka.

-I?, čudi se doista Mrak.

-I sve zbog tebe, sve zbog tebe Mrak.

I tada Mrak osjeti razdiruću bol u prsima, saginje glavu i vidi oštricu kako viri iz njegova tijela, oko koje šiklja krv a Matic ga gleda s nekim čudnim sjajem u očima vičući,

-Evo napokon pravde, evo pravde naredniče.

Mrak pada na tlo i jasno opaža kako se njegov oblak sjećanja rasplinjuje i nestaje, zauvijek.

V

Ivana je često ljuta sama na sebe. Ne, nema sudbina s time bilo kakve veze, ona je sama kriva za sve što joj se dogodilo. Nije trebala onda davno, samo stajati cijeli metar udaljena od Lea i kazati mu nekoliko pristojnih riječi, suzdržano. Tada je morala biti odlučnija i nekako spasiti Lea od samoga sebe. I uvijek bi tada nedvosmisleno, zaključila kako je tada ispred nje stajao nepoznati muškarac u pohabanoj vojnoj odori, jedino je jako sličio pjesniku Leu Mareku ali s njim doista nije imao nikakve veze. Taj čovjek s čudnim pogledom, a činilo joj se da je bio i nešto viši od Lea, nije joj ostavljao ni najmanju mogućnost da nešto učini, a željela ga je samo primiti za ruku i ne ispuštati je više i pogladiti po ramenu, ništa više, tek samo da osjeti toplinu njegovog tijela i osjeti njegovo bilo,

no stajala je kao ukopana i slušala samu sebe kako izgovara posve besmislene riječi. A i on, mogao ju je samo zagrliti i šutjeti, samo je čvrsto zagrliti a ne onako stajati, zaleđen i dalek s očima koje su je probadale i boljale.

Davno je to bilo Ivana, davno, evo, prošlo je već nekoliko godina kako je i njezin suprug Filip Mrak ubijen u zatvoru, u čudnom sukobu s ludim Maticem, čovjekom koji je zadnjeg dana rata usmrtio Lea, baš neobični rasplet nekoliko povezanih života.

Onu žutu traku Ivana nije uokvirila i stavila je poput slike na zid, drži je posve samu i izoliranu u prvoj ladici, presavijenu na dva dijela, baš kako je i ona prepolovila i njihove živote na dva dijela, na vrijeme prije i poslije žute vrpce.

Nikada je nije očistila, drži je u ladici u miru i na osami sa svim Leovim mirisima, umrljanu i već bez prave boje.

Rijetko otvara tu prvu ladicu, no kada je i otvori, promotri traku, ne dodiruje je i tužna je.

-Ona je jedini ostatak njegovog života, i zatvara ladicu.

Izvana, Ivana se posve dobro uklopila u novi, svakodnevni ritam života, radi u školi, izlazi s prijateljicama i s ponekim muškarcima, ne bez obaveza.

Mnogi koji je poznaju, ne znaju za mnoge detalje iz njezina života, vole je ovakvu, šarmantnu i lepršavu, samopouzdanu i uvjerljivu sugovornicu jer kažu oni, Ivana doista uživa u svakom danu.

Sve češće Ivana razmišlja o svome životu koji se nedvojbeno nalazi na prekretnici. Jučer je napunila četrdeset godina i sjajno se provela na proslavi. Gosti su joj iskreno komplimentirali, kako je ona još milijama daleko od tih navodnih godina što ih rođendan bilježi.

Doista i danas Ivana izmamljuje uzdahe, no ne zna što joj je činiti. Okrenuti još jednu stranicu u životu? Pa, tek joj je četrdeset. Zapravo, dosta joj trake u ladici, koja je neprestano upozorava na vrijeme.

Odlučno otvori ladicu, zastane, pogleda žuto, umrtvljeno tijelo presavijeno na dva

gotovo ista dijela. Nakon nekoliko sekundi zgrabi traku i strpa je u džep. Ne, zamotati će je u neki čvrsti papir, svezati špagom i sve staviti u jednu, dvije plastične vrećice i negdje je pohraniti, spremiti, sakriti od sebe same i onda će valjda zaborav ipak učiniti svoje i vrpca će negdje u tamnom kutu ormara istrnuti i napokon prestati udisati zrak ovoga svijeta i nju, Ivanu, zauvijek osloboditi svoga mučnog prisustva.

Ništa od namjere nije učinila prestrašena mislima, izvukla je tek izgužvanu vrpcu iz džepa i dugo je ravnala, nastojeći je dovesti do izgleda kakvog je dugo imala, ravna, presavijena, prljava, sama u ladici.

-Neka, neka, ostavljam te na miru, ostavi ti i mene i prestani me podsjećati na podijeljeni, razdijeljeni život, na razdvojenost.

Čim joj se ukazala prva prigoda, Ivana je otputovala u inozemstvo s gotovo prisilnim mislima da se više nikada ne vrati.

Stan je preko posrednika iznajmila, ne razmišljajući o osobama koje će koristiti njezin stan.

Ponekad bi pomislila, je li ona žuta uspomena još uvijek u prvoj ladici, sama i nedodirnuta?

Teško. Vjerojatno im ladica treba za nešto mnogo praktičnije, sigurno.

I puno će oni lakše očistiti ladicu od nazočnosti jedne žute vrpce.

Uostalom, pomislit će, netko je zaboravio komad tkanine i napunit će ladicu rubljem.

Miroslav Pelikan